

9 Winterkoolzaadrassen

EH 0601

Door: ing. H.W.G. Floot

Inleiding

Het areaal koolzaad, dat de laatste jaren wat was gekrompen, groeit weer. Dit geldt voor zowel de voedingsmiddelenindustrie, als ook voor de non-food productie.

Koolzaad voor non-food kan op contract op braakpercelen geteeld worden en dat geeft een financieel voordeel t.o.v. groene braak. Het gebruik van Pure Plantaardige Olie (PPO) en de toegenomen vraag naar energie, geeft een impuls aan de teelt van koolzaad.

Van belang is te weten wat het opbrengende vermogen van de nieuwe rassen is. Naast de fysieke opbrengst is het oliegehalte van belang.

Om op de hoogte te blijven van de nieuwste rasontwikkelingen, van deze voor het Oldambt toch belangrijke teelt, is door SPNA op de proefboerderij Ebelsheerd, met een financiële bijdrage van de kwekers, een rassenvergelijking aangelegd.

Algemene proefveldgegevens

voorvrucht	wintergerst
zaaidatum	8 september 2005
bodemanalyse	pH-KCl 7.4; CaCO ₃ 1.9; org.stof 5.8; lutum 38; afsl 52-61; PAL 36; K-getal 22; K 74 mg K/kg
N-min (0-100)	16 jan. 88 kg/ha
bemesting	1 febr. 65 kg/ha N 28 april 50 kg/ha N
onkruidbestrijding	19 sept. 2 l/ha Butisan S 4 okt. 1 l/ha Fusilade
insectenbestrijding	4 okt. 0,25 l/ha Decis 17 mei 0,3 l/ha Decis
ziektebestrijding	25 april 1 l/ha Horizon 17 mei 1 l/ha Ronilan
oogstdatum	7 augustus 2006

Aanleg en uitvoering

Op 8 september zijn 23 rassen uitgezaaid. Er is gemiddeld 5 kg/ha zaaizaad gebruikt. Na het zaaien is gerold. Er werden regelmatig slakkenkorrels gestrooid. De opkomst rond 19 september was goed, maar het gewas ontwikkelde zich traag.

Op 3 oktober werd het aantal planten bepaald. Het aantal planten per m² was goed. De aantallen liepen uiteen van 60 tot 100 planten/m².

De stikstof voorraad in de bodem was vrij hoog, daarom is een krappe bemesting in februari gestrooid en een bijbemesting eind april.

Er stond een goed en gezond gewas. Op 13 juni is de lengte gemeten. Het gewas was niet erg lang en bleef redelijk hangen, dus geen erge legering.

Het olie- en het glucosinolaatgehalte van de rassen werd na de oogst bepaald.

Resultaten

De stand in de herfst en winter was goed en regelmatig. Bij de bloei waren de rassen Betty, Hydromel en Standing het vroegst. De lengteverschillen waren beperkt. Het kortste ras was Grizzly (115 cm) en het langste ras was Bilbao (145 cm). In tabel 1 worden naast het aantal planten/m², vroegheid, zaadopbrengsten, glucosinolaat- en oliegehalte en de berekende olieopbrengst weergegeven. Naast een verschil in kg-opbrengst zijn er ook duidelijk verschillen glucosinolaatgehaltes. Dit is van belang voor de mogelijkheden voor het gebruik van het schroot in veevoer. De waarde van koolzaad is mede afhankelijk van de kwaliteit van het schroot en de schilfers. Daarom is er ook geselecteerd op glucosinolaat-arme planten. Oliegehalte en dus de uiteindelijke olieopbrengst zijn punten van overweging bij de keuze van het ras. Bij een hoge kg-opbrengst en een hoog oliegehalte komt een hoge olieopbrengst per ha. De rassen met de hoogste kg-opbrengst behoeven nog niet de hoogste olieopbrengst te geven.

Tabel 1: Planten/m², vroegheid, lengte, zaadopbrengsten winterkoolzaad bij 9% vocht met glucosinolaat- en oliegehalte en olieopbrengst.

ras	kweker/ vertegenw.	Pl/m ² 3 okt	vroegh	opbrengst kg/ha	Rel.	glucosinolaat µmol/g	olie %**	olieopbr. kg/ha
Bilbao	Syngenta	78	5	4717	99	14,58	48,54	2290
NKBravour	Syngenta	70,7	8	4959	104	10,49	49,45	2452
RNX1206	Syngenta	82,7	7	4419	93	9,45	49,32	2179
Spirit *	Syngenta	67,3	6,3	4518	95	14,59	46,12	2084
Toccata*	Syngenta	62	6,3	5131	107	11,6	49,16	2522
Campala	Monsanto	78,7	6	4506	94	7,15	49,25	2219
Corail*	Monsanto	68,7	6,3	5324	112	7,57	47,99	2555
Concerto*	Monsanto	64,7	6,3	4991	105	12,38	48,87	2439
EXcalibur*	Monsanto	42	8	4855	102	11,75	47,71	2316
Ladoga	Limagrain	69,3	8	4731	99	11,23	47,75	2259
ES Astrid	Barenbrug	83,3	6,3	5073	106	11,57	46,74	2371
ES Betty*	Barenbrug	89,3	8	4649	97	19,19	48,62	2260
Canti	Barenbrug	122,7	5	4729	99	10,24	47,69	2255
Libri	Barenbrug	85,3	6,3	4715	99	21,08	47,42	2236
Hydromel	Ceres	88,7	7,3	4752	100	9,54	49,83	2368
Standing	Ceres	68	8	4794	100	6,90	48,81	2340
Lioness	DSV	89,3	6,3	4350	91	8,17	48,91	2274
Grizzly	RAGT	118	5	4628	97	3,95	49,20	2277
PR45D01*	Pioneer	77,3	5,7	5243	110	9,05	47,70	2501
46W31*	Pioneer	84	6,3	4676	98	11,94	47,93	2241
MAS0501	Vd Bilt	76,7	7	4278	90	14,01	46,88	2005
MAS0502	Vd Bilt	52	5,3	4680	98	10,12	48,58	2273
MAS0503	Vd Bilt	108,7	7,3	4318	90	8,12	47,63	2057
Lsd		27,7	0,7	606	-	-	-	-

Proefgemiddelde 100 = 4771 kg/ha bij 9% vocht

* hybride rassen

** oliegehalte bepaald in 100% droge stof

Tabel 2: Zaadopbrengsten winterkoolzaad relatief over de jaren 04-06

ras	kweker/ vertegenwoordiger	2004	2005	2006
Bilbao	Syngenta		101	99
Campala	Monsanto	111	106	94
Canti	Barenbrug			99
Concerto*	Monsanto		109	105
Corail*	Monsanto		112	112
ES Astrid	Barenbrug			106
ES Betty*	Barenbrug			97
Excalibur	Monsanto			102
Grizzly	RAGT			97
Hydromel	Ceres			100
Ladoga	Limagrain			99
Libri	Barenbrug			99
Lioness	DSV			91
MAS0501	VdB			90
MAS0502	VdB			98
MAS0503	VdB			90
NKBravour	Syngenta		99	104
RNX1206	Syngenta			93
PR45DO1*	Pioneer			110
PR46W31*	Pioneer			98
Spirit *	Syngenta	97	106	95
Standing	Ceres			100
Toccata*	Syngenta	106	91	107
Proefgem.100 =	kg/ha	5001	4090	4771